

ДОКУМЕНТ ЗА ИЗРАЗЯВАНЕ НА ПОЗИЦИЯ ПО ТЕМАТА ЗА

БОРБАТА С ОРГАНИЗИРАНАТА ПРЕСТЪПНОСТ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

13 септември 2022 г

ВЪВЕДЕНИЕ

Организираната престъпност е сериозна заплаха за вътрешната сигурност на Европейския съюз и за безопасността на нашите граждани. Наличието на широко разпространена престъпност подкопава доверието в обществата и органите и създава пречки в ежедневието на хората. Престъпността е заплаха за нашия вътрешен пазар, за свободните предприятия и за икономическия растеж. Освен това тя причинява финансови вреди на Съюза и неговите държави членки, като по този начин заплашва сериозно да наруши принципите на правовата държава и следователно функционирането на нашите демокрации.

Според последната оценка на Европол на заплахата от тежката и организираната престъпност, SOCTA¹, над седемдесет процента от престъпните мрежи действат в повече от три държави. Освен това насилието, използвано от престъпните мрежи, се е увеличило по честота и тежест, а по отношение на вредите, причинени на невинни случайни лица, се проявява безразличие. Европол подчертава, че организираната престъпност в ЕС никога не е представлявала такава голяма заплаха за гражданите и нашите общества както днес. Организираната престъпност е трансграничен проблем и въпрос от общ европейски интерес.

Ако искаме да постигнем успех в борбата с организираната престъпност и да разбием престъпните мрежи (вкл. банди, мафия, семейни кланове, организации на крадци и обирджии), трябва да си сътрудничим по-ефективно както в рамките на ЕС, така и с международните партньори, а също така с публичния и частния сектор, когато е необходимо, като приложим ясен и решителен подход. От първостепенно значение за успешната борба с организираната престъпност са общото разбиране за заплахата от организираната престъпност и свързаните с нея явления, както и стратегиите за противодействие. В този смисъл Рамково решение 2008/841/ПВР на Съвета относно борбата с организираната престъпност следва да бъде преразгледано с оглед установяване на общо определение за организирана престъпност.

Насилието се използва като част от престъпната дейност в шест от десет престъпни мрежи. То се свързва главно с търговията с наркотици, като 40% от престъпните мрежи участват в контрабандата, производството и продажбата на незаконни

вещества. 60% от хероина в света се предлага на пазара в Европа. Пазарът на наркотици поддържа сива икономика в размер на милиарди евро. Някои държави членки като Нидерландия са както водещи страни производителки на наркотици, така и основни точки за внос и разпространение на наркотици на пазара на ЕС като цяло, предвид факта, че употребяващи наркотици има в целия ЕС. Поради това борбата с търговията с наркотици е трансграничен проблем, за който държавите членки носят споделена отговорност и за който е необходима координация на равнище ЕС.

Трафикът на хора, независимо дали с цел сексуална експлоатация, трудова експлоатация или донорство на органи, е в основата на дейностите на организираната престъпност и носи огромни печалби за предприемчивите престъпници. Усилията ни да сложим край на тази форма на съвременно робство трябва да бъдат съсредоточени върху многопластовия подход за проследяване на парите, събиране и обмен на разузнавателни данни и наказателен кодекс с нулева толерантност.

Това подчертава също така сериозния проблем с корупцията на всички нива на обществото в нашия Съюз. Според неотдавнашно проучване 60% от престъпните мрежи са замесени в корупция². Корупцията позволява на престъпните мрежи да получават информация, да ползват достъп до пристанища и летища или да назначават свои хора в тях и да преминават граничните контролно-пропускателни пунктове, за да пренесат контрабандно наркотици, оръжия или хора в Европейския съюз. Тя застрашава не само вътрешната сигурност на Съюза, но и принципите на правовата държава.

Въпреки че свободата на движение е едно от най-големите постижения на европейското сътрудничество, отворените граници се използват и от престъпните мрежи за трансгранични престъпни дейности. Поради това, за да се гарантира свободата на движение в Съюза, изключително важно е да се намери по-ефективно решение на проблема с трансграничната организирана престъпност.

¹ Европол (2021), European Union Serious and Organised Crime Threat Assessment 2021 („Оценка на заплахата от тежката и организираната престъпност в Европейския съюз за 2021 г.“), достъпно на: <https://www.europol.europa.eu/publication-events/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment-socta-2021>

² Европейски парламент (2021), Impact of Organised Crime on the EU Financial Interests („Въздействие на организираната престъпност върху финансовите интереси на ЕС“), достъпно на: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/697019/IPOL_STU\(2021\)697019_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/697019/IPOL_STU(2021)697019_EN.pdf).

Повече от 50% от заподозрените членове на престъпни мрежи в ЕС са граждани на държави извън ЕС, като по-голямата част от тях са с произход от Западните Балкани, държави от Източна Европа и Северна Африка. Това потвърждава, че за да се води борба с организираната престъпност в нейния корен и да се гарантира ефективното извеждане на гражданите на трети държави, представляващи заплаха за вътрешната сигурност на Съюза, трябва да се подобри сътрудничеството с трети държави.

Групата на ЕНП е единствената политическа сила в Европейския парламент, която може да приложи хоризонтален и мултидисциплинарен подход към борбата с организираната престъпност и да предложи сигурност за нашите граждани.

ЯСЕН И СМЕЛ ПОДХОД КЪМ БОРБАТА С ОРГАНИЗИРАНАТА ПРЕСТЪПНОСТ

ПОДХОД „ПРОСЛЕДИ ПАРИТЕ“

Основната мотивация за почти всички форми на организирана престъпност е финансовата печалба. Съответно основен елемент в политиката за борба с организираната престъпност трябва да бъде да се гарантира, че престъпността „не си струва“. Понастоящем само около 2% от облагите от организираната престъпност са замразени и 1% е конфискуван, което означава, че 99% от облагите остават за престъпните организации в Европа³. Отчасти това се дължи на ограничения достъп до информацията за финансовите интереси и икономическите собственици, както и на ограничения трансграничен обмен на информация. Престъпниците успяват също така да се възползват от разпокъсаността при прилагането на правилата на ЕС за борба с изпирането на пари между държавите членки. Поради това **правоприлагащите и данъчните органи трябва да разполагат с по-добри оперативни и разследващи инструменти за „проследяване на парите“ и бързо конфискуване на печалбите от незаконни дейности.** Решителните действия за възстановяване на финансовите средства, включително чрез превантивно изземване и изземване въз основа на стойността, могат да обезкуражат организираните престъпни мрежи да извършват измами срещу Съюза и неговите държави членки и по този начин да защитят финансовите му интереси. Освен това трябва да се разработи силен механизъм за координация между звената за финансово

разузнаване в ЕС с цел установяване на по-единни правила на ЕС и пълно прилагане на правилата на ЕС за взаимно признаване на конфискациите и изземването на активи от престъпна дейност.

Някои видове организирана престъпност на семейна основа са придружени от голям брой измами със социални обезщетения. В някои случаи определени лица получават социално подпомагане, въпреки че принадлежат на кланова структура или семейство, които притежават големи богатства, недвижимо имущество, луксозни автомобили и други активи. **При този вид разследвания, когато се установява необяснимо голямо богатство в семейството или клановата структура, доказателствената тежест по принцип следва да се носи от заподозрените лица.**

„Проследяването на парите“ ще трябва също така да бъде насочено срещу ръководните нива на престъпните мрежи, както и срещу онези, които се облагодетелстват финансово от корупцията, което позволява на престъпните мрежи да използват контрабандни маршрути за влизане в ЕС и на неговата територия. **Разбиването на финансовите печалби от престъпността следва да бъде приоритет.**

Очевидно е, че престъпните мрежи използват различни методи за изпиране на пари или укриване на незаконни дейности зад дейността на законни търговски структури. Пакетът от мерки за борба с изпирането на пари, предложен през юли 2021 г., включва предложението за нов регламент относно борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма (БИП/БФТ) и шестата директива за БИП/БФТ, както и създаването на нов Орган за борба с изпирането на пари (ОБИП). През последните години репутацията на Европа пострада поради поредица от скандали с изпиране на пари, станали обект на голямо обществено внимание. Стана ясно, че проследяването на активи с цел разкриването на случаи, в които активи са закупени с „мръсни“ пари, продължава да бъде „трудно“ въпреки многобройните преразглеждания на законодателството в областта на БИП. Все още не е ясно как средства с неясен произход могат да бъдат използвани за закупуване на значителни активи в ЕС. Необходими са значителни подобрения в проследяването на крайния действителен собственик/собственици на дружества, активи с висока стойност и недвижимо имущество, както и по-ефективни

³ Европейска комисия (2020) „Възстановяване и конфискация на активи: да гарантираме, че престъпността „не си струва“,“ стр. 2.

проверки на законността на използваните средства и комплексна проверка на клиента. **Поради това Групата на ЕНП призовава за бързо и пълно прилагане на пакета за БИП, включително бързо приемане на законодателните предложения, за да се преодолеят недостатъците на действащото законодателство и да се укрепи на практика функциониращата рамка за БИП.**

Организираните престъпни мрежи съзнателно злоупотребяват със законната административна инфраструктура, като например лицензиране или тръжни процедури, за да подпомагат незаконните си дейности. Като се има предвид липсата на трансграничен обмен на информация между съответните административни органи и непоследователното прилагане на правилата за БИП в Съюза, престъпните групи могат да преместват дейността си между държавите членки с относителна лекота и да избягват наказателно преследване. **Поради това Групата на ЕНП призовава за засилено трансгранично сътрудничество между административните органи с цел предотвратяване и борба с проникването на организираната престъпност в законната икономика** в допълнение към вече съществуващото сътрудничество в областта на правоприлагането и съдебното сътрудничество между държавите членки.

Пълният и публичен регистър на действителните собственици би предотвратил незаконното използване на юридически лица⁴. **Групата на ЕНП подкрепя предложението на Комисията от юли 2021 г. за създаване на Орган на ЕС за БИП/БФТ. Групата на ЕНП изисква бъдещият ОБИП да съдейства на националните надзорни органи за подобряване на трансграничното сътрудничество и обмена на данни, което ще ги направи по-ефективни, и да осъществява надзор върху някои от най-рисковите трансгранични задължени субекти от финансовия сектор.** Освен това Съюзът трябва да гарантира пълно прилагане на правилата на ЕС за БИП/БФТ по отношение на криптовалути, за да се предотврати евентуалното им използване за изпиране на пари или финансиране на тероризма. Използването на криптовалути от организираните престъпни мрежи се превърна в повод за нарастващо безпокойство поради липсата на обща регулаторна рамка и осигуряването от тези продукти ниво на анонимност. Въпреки че блоковете вериги дават възможност за добра проследимост на трансакциите, **трябва да обърнем специално внимание на технологиите, целящи да прикритват**

източниците на средства, както и на посредниците, които действат в пресечната точка между системата на криптовалути и традиционната финансова система.

Използването на криптовалути не е проблем само за Европа. Съответно **Групата на ЕНП смята, че ЕС следва да започне и да води дискусии с държави съмишленици като САЩ, Австралия и Обединеното кралство за създаването на обща международна рамка за борба с използването на криптовалути за незаконни цели.**

Данъчните измами са област, в която вредите, нанесени от организираната престъпност, са особено значителни. Европейската сметна палата изтъкна недостатъци в законодателството в областта на митническия контрол и неговото прилагане, като резултатът от това са непълноценна хармонизация, оценка на риска и обмен на информация в Съюза. Това дава възможности на организираната престъпност да лишава Съюза и неговите държави членки от приходи.

Друг важен компонент на измамите с приходи са измамите с данъка върху добавената стойност (ДДС). През 2019 г. равнището на несъответствие между потенциалните и реално събраните приходи от ДДС се оценява на 134 милиарда евро⁵. Измамите с ДДС като „верижни измами“ имат пряко въздействие върху бюджета на държавите членки, както и върху собствените ресурси на база ДДС и следователно върху състава на приходите на Европейския съюз. **Групата на ЕНП подчертава значението на цифровизацията и засиленото сътрудничество с цел бързо намаляване на измамите с ДДС, и по-специално на верижните измами.** По-голямото сътрудничество между данъчните органи, по-добрият достъп до данни, цифровизацията въз основа на общи стандарти или законодателство са единствените възможности за намаляване на икономическите разходи, свързани с данъчни загуби, които също отчасти са причинени от организираната престъпност.

⁴ Transparency International (2020), The EU must revamp its approach to asset recovery if it is serious about fighting corruption and money laundering („ЕС трябва да преразгледа подхода си към възстановяване на активи, ако има сериозни намерения в борбата с корупцията и изпирането на пари“), достъпно на: https://transparency.eu/wp-content/uploads/2020/08/Asset_recovery_policy_brief.pdf

⁵ Европейска комисия (2021), VAT Gap in the EU („Несъответствие между потенциалните и реално събраните приходи от ДДС“), достъпно на: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bd27de7e-5323-11ec-91ac-01aa75ed71a1/language-en/>

Групата на ЕНП се надява, че законодателното предложение на Комисията ще модернизира системата на ДДС, включително укрепването на Eurofisc.

За да се повиши ефективността на борбата с **измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза**, групата PPE призовава за създаването на **централна и оперативно съвместима база данни на равнището на Съюза, съдържаща всички бенефициери на субсидии от ЕС**, тъй като това значително ще подобри идентифицирането на измамниците и възстановяването на средства от страна на правоприлагащите органи.

Наказанията при съучастие в корупция трябва да бъдат пропорционални на вредите, причинени на принципите на правовата държава в Европейския съюз, като същевременно възпират корупцията в бъдеще. **Държавите членки следва да бъдат насърчавани да увеличат наказанията за корупция в националното законодателство.**

Според Световния барометър за корупцията за 2021 г. 32% от гражданите на ЕС смятат, че корупцията се е увеличила в страната им. Други 44% смятат, че не се е променила⁶. През 2017 г. Европейската комисия обяви, че ще преустанови работата си по доклада на ЕС за борбата с корупцията, като обясни, че първият (и единствен) доклад от 2014 г. е осигурил необходимата основа за бъдеща работа. **Въпреки това, тъй като положението с корупцията изглежда се е влошило в Европейския съюз от 2014 г. и тъй като все още липсват хармонизирани правни рамки на равнището на Съюза за борба с корупцията, групата PPE подкрепя възстановяването на доклада на ЕС за борбата с корупцията.** От първостепенно значение е правната рамка на ЕС да бъде по-добре хармонизирана за борба с корупцията на всички нива на обществото в Съюза. **В тази връзка Групата на ЕНП настоятелно призовава Комисията да оцени настоящите мерки и, ако е необходимо, да предложи ново законодателство.**

БЪДЕЩАТА РОЛЯ НА АГЕНЦИИТЕ И ОРГАНИТЕ НА ЕС

Европол е една от най-важните агенции на Европейския съюз по отношение на предотвратяването, реагирането и борбата с организираната престъпност. **Протичащата в момента реформа на мандата на Агенцията ще увеличи допълнително капацитета ѝ за подпомагане на държавите членки в борбата с организираната**

трансгранична престъпност, по-конкретно като разреши на Европол да подпомага държавите членки при идентифицирането на лица, свързани с високорискови организирани престъпни групи, и като определи ясни правила за обработването на големи набори от данни. Групата на ЕНП счита също, че **оперативната роля на Агенцията следва да бъде разширена и Европол да се превърне в оперативни полицейски сили.** Това ще изисква промяна в Договорите, но е изключително важно ЕС да разполага с оперативна агенция, която може да започва разследвания на трансгранични организирани престъпления, представляващи сериозна заплаха за вътрешната сигурност на Съюза, и ефективно да подпомага държавите членки в разследванията им на организираната престъпност. От съществено значение е Европол да разполага с достатъчно човешки и финансови ресурси, за да изпълнява настоящите и бъдещите си задачи.

Също толкова важно е **Евроюст да бъде укрепен, за да се улеснят разследването и наказателното преследване на организираните престъпни мрежи.** Ще бъдат необходими повече ресурси и по-тясно трансгранично сътрудничество, за да се насочат действията срещу ръководните нива на такива престъпни мрежи с оглед на разбиването им.

Агенцията на ЕС за обучение в областта на правоприлагането (CEPOL) има важна роля, като предоставя на полицейските служители необходимия експертен опит и умения за справяне с променящите се предизвикателства, породени от организираната престъпност. **Поради това Групата на ЕНП призовава правоприлагащите органи в Съюза да се възползват от обученията, организирани от Агенцията.**

Европейската прокуратура (EPPO) и Европейската служба за борба с измамите (OLAF) имат важна роля за разследването и наказателното преследване на престъпления срещу финансовите интереси на ЕС, включително измами, корупция и злоупотреба със средства на ЕС. **В тази връзка Групата на ЕНП насърчава всички държави членки да участват в Европейската прокуратура.**

⁶ Transparency International (2021), Global Corruption Barometer European Union 2021: Citizens views and experiences of corruption („Световен барометър на Европейския съюз за корупцията през 2021 г.: мнения и опит на гражданите с корупцията“) https://images.transparencycdn.org/images/TI_GCB_EU_2021_web_2021-06-14-151758.pdf

Групата на ЕНП приветства намерението на Комисията да засили мандата на **Европейския център за мониторинг на наркотици и наркомании (EMCDDA)**, за да се гарантира, че Агенцията може да изпълнява по-важна роля при идентифицирането и преодоляването на настоящите и бъдещите предизвикателства, свързани с незаконните наркотици в ЕС.

Укрепването на тези съществуващи агенции и осигуряването на оперативната им подкрепа за държавите членки ще бъдат важни предпоставки за общата борба с организираната престъпност в Съюза. В тази връзка Групата на ЕНП призовава Комисията да гарантира пълното прилагане на съответните регламенти и редовно да преразглежда функционирането на агенциите и сътрудничеството между държавите членки, както и, ако е целесъобразно, да представя предложения за гарантирана добре функциониращо сътрудничество между съдебните и правоприлагащите органи. Освен това от съществено значение е агенциите да разполагат с достатъчно човешки и финансови ресурси, за да изпълняват своите задачи.

Операция „Сентинел“ е ръководена от Европол операция за действия срещу измамите с Фонда на ЕС за възстановяване във връзка с пандемията от COVID-19 и в нея участват Европейската прокуратура, Евроюст и OLAF. **Групата на ЕНП напълно подкрепя операцията, за да гарантира, че инициативата NextGenerationEU продължава да подпомага държавите членки с цел преодоляване на отрицателните икономически и социални последици от пандемията, а не престъпниците.** Подобни операции следва да бъдат организирани, за да се защитят финансовите интереси на Европейския съюз.

Изменението от 2017 г. на Директивата за огнестрелните оръжия⁷ включва, наред с другото, разпоредби за справяне с високия риск от видоизменяне на акустичните оръжия и други видове оръжия, изстрелващи халосни патрони, в действителни огнестрелни оръжия. Държавите членки обаче не са транспонирали и приложили напълно Директивата за огнестрелните оръжия. **Групата на ЕНП изразява надежда, че Комисията ще гарантира пълното прилагане на Директивата за огнестрелните оръжия, особено на разпоредбите относно оръжията, изстрелващи халосни патрони**⁸.

ИЗПОЛЗВАНЕ НА ДАННИТЕ

Обработването на данни е неразделна част от ежедневната работа на правоприлагащите и съдебните органи. **Рамката от Прюм се оказва важен инструмент за трансгранично сътрудничество в областта на правоприлагането** – автоматизираният обмен на пръстови отпечатъци, данните за регистрацията на превозни средства и ДНК данните помогнаха в борбата с организираната престъпност. Предвид нарастващото значение на портретните снимки в криминалистиката, **Групата на ЕНП подкрепя разширяването на рамката от Прюм, за да се обхванат портретните снимки и други категории данни**, и приветства законодателното предложение, представено от Комисията в това отношение. Следва да се насърчават още по-голям обмен на необходимите категории данни и по-широк диалог относно общи определения.

Престъпните мрежи се оказаха гъвкави и адаптираха своя *modus operandi* спрямо променящите се обстоятелства, особено в контекста на пандемията от COVID-19. Правоприлагащите органи не разполагат със същата гъвкавост, тъй като всички мерки, които предприемат, трябва да бъдат в съответствие с правните изисквания. Правните изисквания, на които се основава дейността на правоприлагащите органи и които те са задължени да спазват, следва да позволяват гъвкавост за справяне с тези променящи се предизвикателства, така че органите да изпреварват престъпните мрежи. **Поради тази причина Групата на ЕНП подкрепя предложението на Комисията за кодекс за полицейско сътрудничество, тъй като по този начин ще се рационализира използването на съществуващите инструменти на ЕС и ще се намали разпокъсаността на трансграничната правна рамка за полицейско сътрудничество.** Изключително важно е правоприлагащите органи да разполагат с необходимите инструменти за разследване в борбата с трансграничната организирана престъпност. В тази връзка Групата на ЕНП подкрепя създаването на правно основание в новия кодекс за полицейско сътрудничество за разследвания чрез произволно масово наблюдение.

⁷ Директива (ЕС) 2017/853 на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2017 г. за изменение на Директива 91/477/ЕИО на Съвета относно контрола на придобиването и притежаването на оръжие

⁸ Независимо от това, прилагането е пропорционално и не засяга оръжията, притежавани с лиценз (напр. за лов или спорт).

Технологиите за лицево разпознаване и изкуственият интелект се развива бързо през последните години и могат да осигурят допълнителни инструменти на правоприлагащите органи за идентифициране и наблюдение на престъпниците и престъпните дейности. В тази връзка Групата на ЕНП горещо приветства **засиления мандат на Европол, който ще даде възможност на Агенцията на Съюза да изпълнява проекти за изследвания и иновации с оглед на това да се допринесе за разработването на алгоритмични специфични инструменти за правоприлагане.** Важно е да се **укрепи капацитетът на Съюза за иновации на всички равнища**, тъй като по този начин ще се **намали нашата зависимост от софтуер**, разработен в трети държави, и ще се гарантира **спазването на високите ни правни стандарти.** Използването на цифрови технологии разширява възможностите на престъпниците да извършват своите дейности, като им предложи по-голяма анонимност и затрудни правоприлагащите органи при разкриването им. Групата на ЕНП счита, че използването на **съвременни технологични инструменти, включително прогнозиране на полицейската дейност, следва да бъде възможно за предотвратяване и борба с организираната престъпност**, при условие че са налице подходящи гаранции за зачитането на основните права и свободи.

Във време, когато данните са част от всички разследвания на организираната престъпност, от първостепенно значение е да се гарантира **пряк достъп на компетентните органи** до тези данни. Поради трансграничния характер на интернет необходимите за разследванията данни често се съхраняват в юрисдикция, различна от тази, в която е извършено престъплението или където се намира извършителят. Договорите за правна взаимопомощ и европейската заповед за разследване вече не отговарят на нуждите на правоприлагащите органи, що се отнася до достъпа до данни, тъй като процедурите са продължителни и необходимите данни често се изтриват, преди искането за запазване или предоставяне на данните да стигне до доставчика. Поради това **Групата на ЕНП призовава за срочно приключване на дългогодишните преговори по пакета за електронните доказателства**, който ще осигури на правоприлагащите и съдебните органи инструменти за получаване на необходимите данни, свързани с престъпление, по много по-бърз начин. Ние вземаме под внимание обсъжданията в Съвета относно бъдещи действия във връзка със **съхраняването на данни** и

призоваваме **Комисията да представи предложения за възможни решения, които да отговорят на нуждите на правоприлагащите и съдебните органи, като същевременно се зачита съдебната практика на Съда на ЕС** по този въпрос.

Друго предизвикателство, което трябва да бъде преодоляно, е **нарастващото използване на технологии за подобряване на защитата на личния живот**, като например криптиране от край до край и „луковична“ маршрутизация, от страна на организирани престъпни групи с цел прикриване на престъпленията и укриване на самоличността им онлайн. Групата на ЕНП подкрепя мерките за подобряване на киберсигурността и гарантиране на неприкосновеността на личния живот и защитата на личните данни онлайн. Същевременно смятаме, че е необходимо да се установи принципът на равни процесуални възможности и поради това призоваваме Комисията да направи оценка дали може да се намери регулаторно решение, което да даде възможност за законен и целенасочен достъп на правоприлагащите органи до необходимите данни при зачитане на основните права. Освен това Групата на ЕНП настоятелно призовава държавите членки да предоставят на своите **компетентни органи достатъчно оборудване, включително технологични инструменти, експертен опит и обучения**, за да изпълняват своите задачи и да получават **законен достъп до криптирана информация**, свързана с организираната престъпност. Що се отнася до обученията, правоприлагащите органи следва също така да се **възползват от експертния опит на CEPOL.**

ВИСОКОРИСКОВИ ПРЕСТЪПНИ МРЕЖИ

Много държави членки все по-често се изправят пред проблема с **високорисковите престъпни мрежи**, а именно мафиотски тип организации, етнически и семейни организации и други структурирани мрежи, замесени в корупция, актове на насилие, трафик на наркотици, хора и оръжия и изпиране на пари. Много от тези мрежи също така създават паралелни правни системи и кодекси на честта, които ограничават правата и свободите на други хора, особено на момичетата и жените.

Европол съобщава също за дейностите на високорисковите престъпни мрежи във връзка с трафика и експлоатацията на деца. Повечето съобщени случаи са от Босна и Херцеговина, България, Румъния

и Словакия⁹. **Групата на ЕНП изразява съжаление относно използването на деца в трансгранични престъпни дейности и призовава държавите членки да укрепят службите си за закрила на детето, за да се разкриват и предотвратяват вербуването и експлоатирането на малолетни и непълнолетни лица от престъпните мрежи, включително семейни кланове за просия, престъпност, сексуално насилие или фиктивни бракове.** Идентифицирането на възможно най-ранен етап на жертвите, вербувани от престъпните мрежи, не е загубило значение. Важна стъпка в това отношение е възможността в бъдеще Европол да обменя пряко информация с частноправни субекти за борба с разпространението на материали, съдържащи сексуално насилие над деца. Освен това съответните органи в държавите членки трябва да работят в тясно сътрудничество, за да противодействат на *modus operandi* на семейните кланове, които се възползват от географския обхват на своята мрежа в няколко държави членки или дори извън ЕС и преместват малолетни и непълнолетни лица на различни места с цел улесняване на престъпността и укриване на своята самоличност¹⁰.

В тази връзка Групата на ЕНП смята също така, че липсата на решителни действия срещу практиките за принудителна просия допринася за поддържане на потоците от печалба за престъпните мрежи и увеличава експлоатацията на уязвими хора и деца. Поради това Групата на ЕНП призовава Комисията да предложи общи мерки за прекратяване на принудителната просия в Съюза.

Групата на ЕНП приветства решението на Съвета високорисковите престъпни мрежи да станат **приоритет в цикъла на политиката на ЕС за борба с организираната и тежката международна престъпност/ЕМРАСТ за периода 2022 – 2025 г.**¹¹, тъй като това ще подобри и засили сътрудничеството между компетентните органи в държавите членки, институциите и агенциите на Съюза, както и трети държави, в борбата с високорисковите престъпници. В допълнение към подкрепата, която Европол вече предоставя за разследванията на държавите членки, **в рамките на Европол следва да бъде създадено специално звено с конкретен акцент върху високорисковите престъпни мрежи**, за да се събират знания и опит относно идентифицирането и борбата с тези видове мрежи.

Освен това Групата на ЕНП приветства факта, че престъпленията срещу околната среда също са приоритет в цикъла на политиката

на ЕС/ЕМРАСТ за периода 2022 – 2025 г., тъй като много престъпни мрежи са замесени в изхвърлянето на химически отпадъци от производството на синтетични наркотици и в незаконната търговия с отпадъци и застрашени видове и растения. В тази връзка Групата на ЕНП призовава за по-голяма бдителност и усилия, насочени към престъпленията срещу околната среда.

Организираната престъпност срещу собствеността допринася за чувството на несигурност сред обикновените граждани на Съюза. В проучване, поискано от Европейския парламент, се подчертава необходимостта от цялостен подход сред държавите членки, „способстващ за намаляване на възможностите за престъпна дейност и предотвратяване и контрол на престъпленията“¹². В тази връзка Групата на ЕНП насърчава предприемането на повече мерки на равнището на Съюза; например чрез създаване на общи бази данни за имущество с висока стойност като превозни средства или двигатели на лодки, което ще позволи на правоприлагащите органи и митническите служби в държавите членки да идентифицират откраднати стоки. От своя страна това ще доведе до повече наказателни преследвания и ще увеличи чувството за сигурност сред гражданите.

Европейската комисия посочва, че огнестрелните оръжия са в „основата на организираната престъпност в Европа“¹³. Изменението от 2017 г. на Директивата за огнестрелните оръжия¹⁴ включва, наред с

⁹ Европол (2018), Criminal Networks involved in the trafficking and exploitation of underage victims in the European Union („Престъпни мрежи, замесени в трафика и експлоатацията на непълнолетни жертви в Европейския съюз“), достъпно https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/23-11_report_child_trafficking.pdf, стр. 30-31

¹⁰ Европол (2018), Criminal Networks involved in the trafficking and exploitation of underage victims in the European Union („Престъпни мрежи, замесени в трафика и експлоатацията на непълнолетни жертви в Европейския съюз“), достъпно на: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/23-11_report_child_trafficking.pdf, стр. 32

¹¹ Европейски съвет (2021), Заключение на Съвета за определяне на приоритетите на ЕС в борбата срещу тежката и организираната престъпност за ЕМРАСТ 2022—2025 от 12 май 2021 г., 8665/21, достъпно на: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8665-2021-INIT/bg/pdf>

¹² Европейски парламент (2020), Organised Property Crime in the EU („Организирана престъпност срещу собствеността в ЕС“), достъпно на: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/656042/IPOL_STU\(2020\)656042_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/656042/IPOL_STU(2020)656042_EN.pdf)

¹³ Европейска комисия (2022), Trafficking in firearms („Трафик на огнестрелни оръжия“), достъпно на: https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/internal-security/organised-crime-and-human-trafficking/trafficking-firearms_en

¹⁴ Директива (ЕС) 2017/853 на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2017 г. за изменение на Директива 91/477/ЕИО на Съвета относно контрола на придобиването и притежаването на оръжие

другото, разпоредби за справяне с високия риск от видоизменяне на акустичните оръжия и други видове оръжия, изстрелващи халосни патрони, в действителни огнестрелни оръжия. Държавите членки обаче не са транспонирани и приложили напълно Директивата за огнестрелните оръжия. **Групата на ЕНП изразява надежда, че Комисията ще гарантира пълното прилагане на Директивата за огнестрелните оръжия, особено на разпоредбите относно оръжията, изстрелващи халосни патрони**¹⁵. Освен това Групата на ЕНП приветства и подкрепя мерките, предложени в плана за действие на Комисията относно трафика на огнестрелни оръжия за периода 2020 – 2025 г.

ЕФЕКТИВЕН КОНТРОЛ НА ГРАНИЦИТЕ

Оръжия, наркотици, други незаконни стоки и хора, включително деца, редовно се внасят контрабандно в ЕС и са основният източник на доходи за престъпните мрежи. **По-ефективният контрол по външните граници на ЕС, включително систематични проверки в съответните информационни системи, особено Системата за влизане/излизане и Евродак, е изключително важен за разкриването и предотвратяването на контрабандата и по този начин за значително отслабване на престъпните мрежи.** В тази връзка е необходимо по-добро сътрудничество в областта на разузнаването между държавите членки, трети държави и агенциите на ЕС с цел ефективно предотвратяване и борба с контрабандата и трафика на хора, включително в рамките на неофициални форуми за обмен на разузнавателна информация.

Групата на ЕНП приветства преработения текст на Кодекса на шенгенските граници, представен от Комисията на 14 декември 2021 г. **Групата на ЕНП ще работи за консолидиран Кодекс на шенгенските граници, който ефективно предотвратява влизането в Европейския съюз на граждани на трети държави, представляващи сериозна заплаха за вътрешната му сигурност или обществен ред.**

Групата на ЕНП приветства намерението на Комисията да актуализира Директива 2004/82/ЕО относно предварителната информация за пътниците, тъй като тя е важен инструмент в борбата с контрабандата и трафика на хора, и насърчава да се обърне специално внимание на контрабандата и трафика на непридружени малолетни и

непълнолетни лица. Наскоро Сметната палата установи пропуски в приноса на държавите членки, особено по отношение на обмена на данни и информация, което се отразява неблагоприятно върху операциите на Агенцията на Европейския съюз за гранична и брегова охрана (EBCGA) за гарантиране на сигурността на външните граници на ЕС. Тези пропуски трябва да бъдат отстранени, за да може Агенцията да бъде по-ефективна при изпълнението на своите задачи. **EBCGA е важна агенция на ЕС и трябва да бъде допълнително засилена, особено по отношение на персонала, за да се отговори на нарастващия натиск по външните граници.** В тази връзка Групата на ЕНП напълно подкрепя създаването до 2027 г. на постоянен корпус, състоящ се от 10 000 души. Предвид нарастващите отговорности и изисквания пред Агенцията в един все по-сложен геополитически контекст, Комисията следва да разработи насоки за справяне с тези променящи се предизвикателства и в подкрепа на служителите, разположени по границите от наше име.

От съществено значение ще бъде да се подобри трансграничното сътрудничество в областта на граничния контрол и борбата с мрежите за трафик и контрабанда. Необходимо е да се подобри сътрудничеството в областта на разследванията, идентифицирането и наказателното преследване както в рамките на ЕС, така и с трети държави, за да се насочат действията срещу ръководните нива и да се налагат наказания, което на свой ред ще послужи като възпиращ фактор за новоберуваните лица в престъпни мрежи. В тази връзка Групата на ЕНП приветства стратегията на Комисията за борба с трафика на хора (2021 – 2025 г.) и призовава държавите членки да увеличат усилията си в борбата с трафика на хора и незаконното превеждане през граница.

Свободата на движение е едно от основните права, предоставени на гражданите на Съюза, и едно от най-големите постижения на Европейския съюз. **Защитата на свободата на движение означава тя да се ограничи за хората, които злоупотребяват с нея.** Следва да се даде възможност на държавите членки да експулсират и забраняват обратното приемане на граждани на ЕС, признати за виновни в извършването на престъпления на територията на тази държава членка. Това изисква промяна в Договора, но е необходимо да се предотврати злоупотребата със свободата на движение

¹⁵ Независимо от това, прилагането е пропорционално и не засяга оръжията, притежавани с лиценз (напр. за лов или спорт).

от страна на престъпниците. **Освен това гражданите на ЕС, осъдени за престъпление в една държава членка, по правило следва да изтърпяват наказанието лишаване от свобода в държавата, на която са граждани.** За целта се изисква актуализиране на Рамково решение 2008/909/ПВР на Съвета на ЕС¹⁶.

При контрабандата на хора в Европейския съюз организирани престъпни мрежи често използват фалшифицирани или променени документи за пътуване, включително паспорти, национални лични карти, шенгенски визи и разрешения за пребиваване. Приетите през 2019 г.¹⁷ правила на ЕС за допълнително хармонизиране на личните карти и документите за пребиваване, издавани от държавите членки, и за засилване на тяхната сигурност ще допринесат за борбата с документните измами. Освен това създаването на общо хранилище на данни за самоличност и детектор за множество самоличности ще подобри значително капацитета на полицейските и граничните служители да идентифицират граждани на трети държави и да разкриват измами. Същевременно **са необходими допълнителни действия за ефективно възпиране на документните измами.** Държавите членки трябва да **предоставят на своите компетентни органи достатъчно ресурси за установяване, предотвратяване и наказателно преследване на измамите с фалшива самоличност и документните измами.** Освен това **държавите членки следва да гарантират, че националното им законодателство предвижда подходящи санкции** както при фалшифицирането и подправянето на документи за самоличност, така и при тяхното използване. Новите европейски информационни системи и тяхната оперативна съвместимост, които са в процес на изграждане, и съществуващите бази данни на ЕС, които понастоящем се преразглеждат, следва да започнат да функционират до 2023 г. **Групата на ЕНП подчертава по-специално колко е важно да се финализира преразглеждането на базата данни ЕВРОДАК във възможно най-кратък срок.**

Освен действията срещу фалшифицирани документи и незаконното влизане на територията на Съюза, Групата на ЕНП призовава за **прекратяване на т.нар. „златни визи“ и „схеми за гражданство срещу инвестиции“, които продължават да се предлагат от много държави членки,** тъй като въпросите често се използват от организирани престъпни групи извън ЕС за улесняване на изпирането на пари, корупцията и укриването на данъци.

УВЕЛИЧЕНО СЪТРУДНИЧЕСТВО МЕЖДУ ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ И С ТРЕТИ ДЪРЖАВИ

Трансграничното сътрудничество между правоприлагащите органи на държавите членки се оказва безценно по време на пандемията от COVID-19. За да се насърчи по-тясно сътрудничество и да се подкрепи диалога с участващите служители, вдъхновената от „Erasmus“ програма за обмен на полицейски служители, изпълнявана от CEPOL, следва да бъде допълнително насърчена и разширена. Вече съществуващото сътрудничество между някои държави членки може да предложи поуки за ново сътрудничество. За да се демонстрира европейска добавена стойност, следва да се разработи обща оперативна карта.

Успехите на операцията Trojan Shield¹⁸ и съвместните разследвания на нидерландската и френската полиция, подпомогнати от Европол и Евроюст – включват разбиване на криптирана телефонна мрежа, широко използвана от престъпните мрежи („Encrochat“) – показват значението на продължаващото тясно полицейско и съдебно сътрудничество между държавите членки и с международните партньори. А след оттеглянето му от ЕС и с Обединеното кралство.

Обменът на данни и необходимата информация между компетентните органи на държавите членки и

¹⁶ Рамково решение 2008/909/ПВР на Съвета от 27 ноември 2008 г. за прилагане на принципа за взаимно признаване към съдебни решения по наказателни дела, с които се налагат наказания лишаване от свобода или мерки, включващи лишаване от свобода, за целите на тяхното изпълнение в Европейския съюз

¹⁷ Регламент (ЕС) 2019/1157 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. относно повишаване на сигурността на личните карти на гражданите на Съюза и на документите за пребиваване, издавани на гражданите на Съюза и на членовете на техните семейства, които упражняват правото си на свободно движение (Текст от значение за ЕИП.); ОВ L 188, 7.1.2019 г., стр. 67 – 78

¹⁸ Операцията Trojan Shield/OTF Greenlight е една от най-големите и най-сложни операции по правоприлагане в борбата срещу криптираните престъпни дейности. В съвместна операция ФБР на САЩ, нидерландската полиция, шведската полиция, Американската администрация за борба с наркотиците и 16 други държави, подпомогани от Европол, създават и след това управляват компания за криптирани устройства, която обслужва повече от 300 престъпни мрежи в над 100 държави. В резултат от анализа на получените над 27 милиона съобщения през май/юни 2021 г. са осъществени над 700 претърсвания на жилища, 800 ареста и изземване на големи количества наркотици, огнестрелни оръжия и 48 милиона щатски долара в различни валути по света. <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/800-criminals-arrested-in-biggest-ever-law-enforcement-operation-against-encrypted-communication>

съответните трети държави е предварително условие за ефективното сътрудничество за предотвратяване, разкриване, разследване и наказателно преследване на трансграничната организирана престъпност. В тази връзка Групата на ЕНП изразява съжаление, че оперативното сътрудничество между съответните агенции на Съюза, както и между националните компетентни органи и трети държави, е било възпрепятствано през последните години. Причината за това е, че правилата и принципите, определени в приложимото законодателство на Съюза в областта на защитата на данните, и съдебната практика на Съда на ЕС затрудниха Съюза да сключва международни споразумения с трети държави в тази област.

ЕС се нуждае от законодателство в областта на защитата на данните, което отчита също острата нужда от по-тясно сътрудничество между държавите членки за защита на неговите граждани и вътрешната сигурност. **От съществено значение е Европол да продължи да обменя лични данни с трети държави във връзка с организираната престъпност.**

Поради това Групата на ЕНП приветства приемането през юни 2021 г. на първото решение на Комисията относно адекватното ниво на защита съгласно Директивата относно правоприлагането в областта на защитата на данните¹⁹ във връзка с Обединеното кралство, тъй като с него се разрешава да продължи предаването на лични данни с цел борба с организираната престъпност. Ние вземаме под внимание напредналите преговори за международно споразумение, което ще разреши на Европол да обменя лични данни с Нова Зеландия. Същевременно **съжаляваме**, че през последните три години е **постигнат много малък или никакъв напредък** в преговорите по подобни споразумения с **осем държави от Близкия изток и Северна Африка**²⁰, по-специално Израел.

В някои държави членки като Нидерландия и Швеция се наблюдава увеличение на броя на убийствата, по-специално поради увеличаване на убийствата с огнестрелни оръжия²¹. Незаконни огнестрелни оръжия се внасят контрабандно в Европейския съюз предимно от Западните Балкани, Украйна и Молдова²². **За да се прекъсне този цикъл, е от първостепенно значение да се засили оперативният капацитет на съответните агенции в тези трети държави и да се подобрят сътрудничеството и обменът на информация.**

Както беше посочено, по-голямата част от

членовете на престъпни мрежи, действащи в Съюза, са с произход от Западните Балкани, Източна Европа или Северна Африка. Третите държави, които са част от Източното партньорство или които имат статут на страни кандидатки за членство в ЕС, трябва да работят по-активно за борба с престъпните мрежи и вербуването на нови членове. От своя страна, ЕС следва да подпомага действията на трети държави в борбата им с организираните престъпни мрежи, като се основава на принципа „повече за повече“.

Трафикът на хора е престъпление със силно международно и трансгранично измерение, което създава трудности при разкриването, разследването, събирането на доказателства, юрисдикцията, екстрадицията и правната взаимопомощ. Поради това Групата на ЕНП призовава държавите членки да увеличат сътрудничеството помежду си, както и с агенциите на ЕС, по-специално Европол и Евроюст. В тази връзка Групата на ЕНП предвижда обща правна рамка за ефективен трансфер на наказателни производства между държавите членки за втората половина на 2022 г. Освен това **Групата на ЕНП подчертава, че тясното сътрудничество и диалогът с трети държави са важни за предотвратяването на трафика на хора, разбиването на мрежите за трафик и контрабанда и наказателното преследване на отговорните лица.** Групата на ЕНП ще следи отблизо пълното прилагане на инструмента ИССРМС – Глобална Европа.

ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Националната сигурност е основна отговорност на държавите членки, но заплахите за ЕС от организираната престъпност изискват обща реакция на

¹⁹ Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета. ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 89 – 131

²⁰ Мароко, Алжир, Тунис, Египет, Йордания, Ливан и Турция

²¹ Фламандски институт за мир (2021), Targeting Gun Violence the Trafficking in Europe („Насочване на действията срещу трафика на хора в Европа“), достъпно на: <https://vlaamsvredesinstituut.eu/wp-content/uploads/2021/12/TARGET-OnlineVersion.pdf>, стр. 29

²² Европейска комисия (2020), Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: План за действие на ЕС относно трафика на огнестрелни оръжия за периода 2020 – 2025 г. от 24 юли 2020 г., COM (2020) 608 final, стр. 2 и 4.

равнище ЕС. Дейностите на трансграничните престъпни мрежи представляват сериозна заплаха за вътрешната сигурност на Европейския съюз.

Важна мярка за борбата с организираната престъпност е да се разбият бизнес моделите на престъпните мрежи и да се гарантира, че престъпността „не си струва“. Това ще изисква всеобхватен подход за „проследяване на парите“, за да се замразят и конфискуват активи и да се насочат действията срещу ръководните нива на тези мрежи. Освен това Съюзът трябва да засили борбата с корупцията, тъй като тя представлява реална заплаха за принципите на правовата държава и демокрацията в Европейския съюз.

Вече функциониращи агенции и органи като Европол, Евроюст, Европейската прокуратура и OLAF са натоварени с централна роля в разследването и наказателното преследване на престъпления срещу финансовите интереси на Европейския съюз и за подпомагане на държавите членки в техните разследвания и наказателни преследвания. От съществено значение е да се гарантира, че агенциите и органите разполагат с подходящо финансиране, човешки ресурси и правни рамки, за да изпълняват ефективно своите задачи.

В допълнение към оперативните инструменти и трансграничното сътрудничество между правоприлагащите органи на държавите членки, Европейският съюз се нуждае от действителни, оперативни и функциониращи полицейски сили, които да допълват работата на държавите членки. Трябва да се въведат необходимите закони и подзаконови разпоредби за борба с организираната престъпност.

Една от най-важните задачи на ЕС е да гарантира сигурността и безопасността на своите граждани. Групата на ЕНП е единствената политическа сила, която може да осигури всеобхватна политика за борба с организираната престъпност. Нашата цел е да гарантираме, че гражданите на Европейския съюз са защитени от заплахата на организираната престъпност и престъпните мрежи.